

ВІСНИК 1999-2000

Кредитні спілки

Кредитні спілки об'єднують майже 100 млн. людей 89 країн світу.

Активи кредитних спілок у світі становлять 450 млрд. дол.

Філософія створення кредитних спілок як громадських самоврядних організацій, головною метою яких є фінансовий та соціальний захист своїх членів шляхом залучення їх особистих заощаджень для кредитування, має неопіненне значення для формування громадянина України як демократичної, суверенної, незалежної, соціальної і правової держави.

**Віктор Ющенко,
прем'єр-міністр України**

Слово до читачів

«Вісник КС», який Ви тримаєте в руках, призначений для того, аби познайомити Вас із здобутками руху кредитних спілок в Україні протягом восьми років. З огляду на пройдений шлях, можна

сказати, що ініціатори відродження української кооперації доклали чимало зусиль щоб знову запрацювали в Україні позичкові товариства, кредитні спілки, товариства взаємодопомоги.

Свого часу кредитна кооперація була найпоширенішим суспільно-економічним явищем в Україні. Вона об'єднувала людей, які довіряли одне одному, намагалися допомогти у скруті, сприяли процвітанню взаємної справи.

Нині ідея кредитної кооперації має багато прихильників серед населення у всіх регіонах України і потребує ґрунтовної державної підтримки щодо створення достатнього законодавчого поля для ефективної роботи цих фінансових утворень.

Кредитні спілки не дублюють роботу банків, фінансових посередників або інших прибуткових організацій, що працюють на фінансовому ринку. Кредитні спілки є насамперед неприбутковими об'єднаннями громадян за спільними інтересами, які довіряють одне одному, переймаються власними проблемами та проблемами громади.

Про це йдеться у «Віснику», про це розповідають вчені, урядовці, керівники у регіонах, члени кредитних спілок, які успішно працюють протягом багатьох років.

Сподіваємося, що їхні слова є зрозумілими і переконливими щодо важливої для кожного звичайного громадянина справи — якнайбільшого поширення кредитного руху, покликаною відродити взаємну довіру у суспільстві, допомогти людям пережити скрутні часи, позбутись відчаю і безпорадності, сприяти процвітанню кожного громадянина й усієї держави.

Іван ІВАСЮК,
голова правління
Національної асоціації
кредитних спілок України

**Вісник
кредитних спілок**

Адреса редакції:
м. Київ, вул. Мельникова,
36/1,
14 поверх
E-Mail:
unascu@fortress.kiev.ua
Тел. (044) 219-44-56

Редакційна колегія:

Людмила Гарбуз
Петро Козинець
Андрій Козинець
Дмитро Мірецький
Ніна Цуканова
Ольга Червінська

Дизайн

Олексій Прокопенко

Коректор

Лариса Ларіонова

**Віддруковано
в Україні**

Правління Національної асоціації кредитних спілок України висловлює щире подяку за фінансову підтримку «Вісника КС» Канадському фонду співробітництва та відділу технічної допомоги посольства Канади в Україні

З М І С Т

ВИТОКИ УСПІХУ

ОБ'ЄДИНУЄМОСЯ
ДЛЯ ЗАГАЛЬНОГО ДОБРА.....17
Тамара БЕТСВА

ВІД ПОБУТОВИХ
ПОЗИЧОК ДО КРЕДИТУВАННЯ
ПІДПРИЄМНИЦТВА.....18
Ольга МАКСИМІВ

ДОБРО ДОБРОМ ВІДГУКНЕТЬСЯ.....19
Володимир МИРОЩУК

КРЕДИТНІ СПІЛКИ
ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ СВОЇМ
ЧЛЕНАМ СВОБОДУ
ЕКОНОМІЧНОГО ТА
СОЦІАЛЬНОГО ВИБОРУ.....20
Галина ЖУЛИНСЬКА

КС «ВИГОДА» — УСПІШНО
ОРГАНІЗОВАНА ІНІЦІАТИВА
ГРОМАДИ.....21

КС «БЛАГОДІЙНІСТЬ» ПРАЦЮЄ
НА ЗАСАДАХ КООПЕРАТИВНОЇ
СОЛІДАРНОСТІ.....22
Валентина МОСКОВЧЕНКО

НАША МЕТА — ЗМІНИТИ
ЖИТТЯ НА КРАЙЦЕ.....22
Володимир КАЗАРІНОВ

ВІЙСЬКОВИХ ВИРУЧАЄ
КРЕДИТІВКА.....23
Андрій ДИШЛЕВСЬКИЙ

ШУКАЄМО ЗОЛОТУ
СЕРЕДИНУ.....24
Іван ДУДА

СТРАХУВАННЯ — ДОДАТКОВА
ГАРАНТІЯ СТАБІЛЬНОГО
РОЗВИТКУ КРЕДИТНИХ
СПІЛОК.....25
Людмила КРАВЧЕНКО

НАША МЕТА — ПРОФЕСІОНАЛІЗМ
НОВОЇ ГЕНЕРАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ
КООПЕРАТОРІВ.....26
Андрій ОЛЕНЧИК

КРЕДИТНІ СПІЛКИ ДОПОМАГАЮТЬ
ПІДПРИЄМЦІМ ЗУМОЖЛИТИ
СВОЄ БІЗНЕС-КОЗИНЦЬ

ОСНОВИ

ЧОМУ ТАКЕ КРЕДИТНА СПІЛКА.....6

СТОРІНКИ ІСТОРІЇ

ІСТОРІЯ КРЕДИТНО-
КООПЕРАТИВНОГО РУХУ.....8

МИ І СВІТ

КРЕДИТНІ СПІЛКИ УКРАЇНИ
ТА МІЖНАРОДНІ ОРГАНІЗАЦІЇ.....9

КАНАДСЬКА ПРОГРАМА РОЗВИТКУ
КРЕДИТНИХ СПІЛОК В УКРАЇНІ.....9

КОМПЕТЕНТНО

КРЕДИТНА КООПЕРАЦІЯ — НОВА
ФОРМА СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ
В УКРАЇНІ.....10
Микола ЖУЛИНСЬКИЙ

КРЕДИТНІ СПІЛКИ — ЦЕГЛИНКА
У ПІДВАЛИНАХ ВІДРОДЖЕННЯ
ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ.....11
Станіслав АРЖЕВІТІН

КРЕДИТНІ СПІЛКИ — НАДІЙНІ
ПАРТНЕРИ МАЛОГО БІЗНЕСУ.....12
Геннадій АКСЬОНОВ

У ЄДИНІ — СИЛА.....13
Богдан ГАВРИЛИШИН

НЕПРИБУТКОВІ ПІДПРИЄМСТВА
І ОРГАНІЗАЦІЇ.....13
Остан ВАСИЛИК

ВЕЛИЧ КООПЕРАТИВНОЇ ІДЕЇ.....14
Владислав ГОНЧАРЕНКО

ЩО НЕ ПІД СИЛУ ОДНІЙ ЛЮДИНІ,
ЗРОБИТЬ ГРОМАДА.....16
Богдан КОЗІЙ

ВЕЛИЧ КООПЕРАТИВНОЇ ІДЕЇ

Владислав ГОНЧАРЕНКО,
кандидат економічних наук,
доцент Полтавського
кооперативного інституту,
член правління НАКСУ

Кооперативний рух — один із великих винаходів світової цивілізації. Його започатковано у середині минулого століття. Він є наслідком адаптації соціалістичної ідеї до реальних умов ринкової економіки. Кооперативам вдалось поєднати гуманні ідеї справедливості, рівноправ'я та взаємодопомоги із ефективним механізмом господарської діяльності в умовах ринкової конкуренції. В результаті цього нині в світі діє майже 800 тисяч кооперативних організацій, які полегшують життя понад 700 мільйонам своїх членів. У європейських країнах близько 46% населення є членами різного роду кооперативів, у Скандинавії — понад 50%, в США та Японії — близько 30%.

В Україні — ситуація зовсім інша. Три покоління українців жили в умовах псевдокооперативного оточення і мали деформоване уявлення про кооперативи. Колгоспи, які тривалий час вважалися сільськогосподарськими кооперативами, насправді не були кооператива-

ми. Споживча кооперація, яка давно втратила свою кооперативну природу та переродилася під впливом існуючих суспільних відносин, далеко відійшла від міжнародних принципів кооперації. Псевдокооперативний рух періоду перебудови Михайла Горбачова став черговою дискредитацією кооперативної ідеї, але люди цього навіть не помітили, бо не мали уявлення про соціально-економічну природу справжнього кооперативу.

Що ж таке кооператив і чому ця форма є такою поширеною у багатьох країнах світу як розвинутих, так і з перехідною економікою?

Кооператив — це демократична форма самозабезпечення громадянами чи юридичними особами власних потреб у товарах чи послугах на основі об'єднання. Ключовими словами в цьому визначенні є «самозабезпечення», «власні потреби» та «об'єднання».

У ринковій економіці потреби споживачів задовольняються діяльністю підприємців. Але що має робити споживач, якщо його не влаштовують умови реалізації товарів чи надання послуг, наприклад — їх ціна? Відповідь досить проста — споживач звернеться до іншого підприємця, який запропонує підходящу ціну. Але не все так просто, як здається на перший погляд. Ціна товару чи послуги складається із затрат підприємця та прибутку, який він хоче отримати. Можливість зменшення затрат є обмеженою, прагнення ж кожного підприємця мати максимальний прибуток від своєї діяльності є природним. Тому ціни у різних підприємств дещо різняться. У споживача існує єдиний вихід для задоволення своїх потреб — сплатити встановлену підприємцями ціну. Суттєва деталь — всі підприємці є одночасно і споживачами необхідних для здійснення їхньої діяльності товарів і послуг. Отже, вони змушені сплачувати іншим підприємцям вартість своїх затрат і прибуток. Таким чином, на кожному етапі руху товару від виробника до кінцевого споживача ціна його зростає на величину затрат та прибутку кожного підприємця. Кінцевий споживач сплачує всім причетним до товару (послуги) підприємцям понесені ними витрати та кожному з них оплачує надбавку у вигляді прибутку. Отже, кінцева ціна товару (послуги) може набагато перевищувати її собівартість і ціну безпосередньо виробника, особливо коли між споживачем і виробником кілька посередників.

Господарська діяльність у ринковій економіці існує у двох, принципово відмінних одна від одної, формах — підприємницькій і кооперативній. Суб'єктом підприємницької діяльності є незначна фіксована група людей (часто навіть одна людина), що вклала в організацію справи порівняно великий капітал. Суб'єктом кооперативної діяльності є велика, постійно зростаюча група людей з малими капіталами. Підприємницька діяльність зорієнтована на задоволення зовнішніх потреб клієнтів, які не є власниками. Кооперативна діяльність задовольняє потреби членів кооперативу, які є одночасно власниками та користувачами послуг, що надає кооператив. Метою підприємницької діяльності є отримання прибутку, кооперативної ж — надання дешевших та якісніших послуг своїм членам. Тому основою бізнесу є капітал, а основою кооперативу — люди.

У світі існують різні види кооперативів. Можуть виникати кооперативи, які традиційно поділяються на чотири великих групи — споживчі, сільськогосподарські, житлові та кредитні.

Незалежно від виду та напрямків діяльності кооператив має неприбуткову демократичну природу. Щоб зрозуміти особливості кооперативної форми господарювання, слід розглянути кооператив із трьох точок зору — організаційної, економічної та соціальної.

Організаційний бік кооперативних організацій характеризує їх як форму об'єднання. З цієї точки зору кооператив є об'єднанням фізичних, а в окремих випадках юридичних осіб із метою ведення господарської діяльності щодо самозабезпечення необхідними товарами та послугами. Це об'єднання базується на принципах:

— добровільного вступу та виходу з нього в будь-який момент. У зв'язку з цим кількість членів не є фіксованою і може коливатись;

— доступності членства. Будь-яка людина чи юридична особа, яка відповідає вимогам до членства, закріпленим у статуті, має право стати членом цього об'єднання;

— демократичного самоуправління. Вищим органом об'єднання є загальні збори, що обирають правління та наглядовий комітет, які щорічно звітують зборам про виконану роботу;

— рівноправності членів. Усі члени, незалежно від суми їх матеріального внеску та часу вступу до об'єднання, мають однакові права в управлінні та користуванні послугами і результатами діяльності об'єднання. Кожен з них має право одного голосу на загальних зборах;

— особистій участі членів в правлінні, яке здійснюється через винесення питань на розгляд загальних зборів;

— участі в обговоренні винесених питань;

— реалізації можливості голосування. Участь членів в управлінні залежить від їх бажання, а не розміру вкладеного капіталу;

— відкритості інформації щодо діяльності об'єднання.

Економічний бік кооперативів визначає особливості механізму їх господарської діяльності і характеризується наступними положеннями:

— власниками кооперативу є всі його члени, які одночасно є єдиними споживачами його товарів чи послуг;

— господарська діяльність кооперативу ведеться з метою самозабезпечення необхідними товарами чи послугами членів кооперативу. З цією метою кооператив закупає для своїх членів необхідні товари (послуги), або організовує їх виробництво (надання);

— самозабезпечення товарами та послугами дозволяє членам кооперативу отримувати необхідні товари (послуги) за нижчими цінами та кращою якістю;

— господарська діяльність кооперативу має неприбутковий характер. Товари та послуги надаються членам за собівартістю. За загальним рішенням членів, обслуговування може здійснюватись за цінами та розцінками, вищими від собівартості. У цьому разі в порядку, визначеному загальними зборами, надлишок використовується на колективні потреби членів, на поповнення коштів кооперативу (відповідно до їх участі в отриманні кооперативом цих коштів);

— необхідні для ведення господарської діяльності кошти формуються за рахунок пайових та інших внесків членів, а також плати за послуги. За загальним рішенням, на ведення діяльності може додатково спрямовуватись частина коштів, отриманих від обслуговування членів кооперативу;

— при виході із кооперативу члену повністю або частково повертаються його внески.

Соціальний бік кооперативних організацій визначає їх місце в системі суспільних відносин і соціальне значення. З цієї точки зору кооперативи є:

— альтернативним засобом поліпшення життєвого рівня населення шляхом скорочення витрат;

— організаціями взаємодопомоги громадян та дрібних підприємців;

— формою економічного самозахисту та самопомоги населення в умовах ринку;

— засобом активізації громадського та економічного життя, поширення ідей взаємодопомоги та кооперації, просвіти широким верстам населення в сфері економіки та демократії.

З огляду на економічне та соціальне значення кооперативів, більшість країн світу здійснює активну державну політику підтримки кооперативного руху. Основними формами цієї підтримки є звільнення від оподаткування в зв'язку з неприбутковою природою цих організацій, надання державних субсидій (в Італії, наприклад, кооперативи отримують від держави певні кошти на свій розвиток, на пропаганду кооперативних принципів, організацію курсів і підготовку керівників) та державних кредитів під низькі відсотки (в Швеції та багатьох інших країнах за державної підтримки відбувалося становлення сільськогосподарської, кредитної та житлової кооперації). Крім цього, державна допомога певним секторам економіки, наприклад аграрному, здійснюється через систему відповідних кооперативів.

Такими є головні засади діяльності кооперативів. Організації, які мають кооперативну назву, але не дотримуються викладених вище економічних та організаційних принципів, є псевдокооперативами, створеними для використання державної підтримки кооперативного сектора економіки. Приклади діяльності псевдокооперативів сьогодні трапляються в Україні. Тому важливого значення набуває процес моніторингу кооперативної діяльності та прийняття відповідного кооперативного законодавства. Адже кооперативна ідея — це та сила, яка може розбудити надію в душах зневірених людей.

**Кооперативна ідея —
це та сила,
яка може розбудити
надію
в душах
зневірених людей.**